
THE CONCEPT OF THE “NATIONAL ARREST WARRANT” AND “JUDICIAL AUTHORITY” FOR EXECUTION OF THE EUROPEAN ARREST WARRANT

Ivica Josifovic

Faculty of Law – University of Goce Delcev – Stip, Republic of N. Macedonia,
ivica.josifovic@ugd.edu.mk

Igor Kambovski

Faculty of Law – University of Goce Delcev – Stip, Republic of N. Macedonia,
igor.kambovski@ugd.edu.mk

Abstract: In the past years, the number of preliminary ruling references regarding EU’s criminal law measures significantly increased. It is not a surprise and it could be explained by the fact that the competences of the Court of Justice of the European Union (CJEU) since November 2014 to decide on preliminary ruling references on EU’s criminal law is no longer a subject of previous acceptance by member-states. In principle, all national courts are now free to refer to the CJEU and to receive a clarification of the meaning and validity of criminal law measures on EU level. Most of the references delivered to the CJEU by national courts refer to the Framework Decision on European Arrest Warrant (FDEAW), which replaced the classical extradition system with simplified procedure oriented towards acceleration of the surrender of the accused or convicted person from one to another member-state, according the mutual recognition principle. Since its adoption, the FDEAW is controversial, as the execution of EAW could be in conflict with the fundamental rights of the concerned person. It is assumed that the national authorities of other member-state comply with the right of fair trial and other fundamental rights. However, EU institutions were completely aware when the EAW system was created and ignored the issue of fundamental rights protection. The FDEAW contains provisions for protection of procedural rights and the right of fair trial, also stipulating that shall not have the effect of modifying the obligation to respect fundamental rights. However, EU institutions decided that not all violations on fundamental rights may justify the non-execution of EAW. Violation of general commitment to respect (other) fundamental rights was not acknowledged as a separate ground for non-execution. In a Union with its own Charter for fundamental rights (CFR) and expectations that its institutions and member-states shall respect the rights quoted in, this is not unproblematic. As the protection of fundamental rights is among key tasks, it should be expected that the CJEU shall carefully examine whether the FDEAW itself, as well as national decisions for issuing and execution of EAW, comply with fundamental rights. However, in the first years of the FDEAW, the CJEU showed no such will and was particularly careful not to undermine the effectiveness of the EAW system. The paper presents personal views regarding the EAW through several case studies that reveal an upward trend. The paper elaborates the EAW concept through National Arrest Warrant, as well as the need, and for the purposes of protection of fundamental rights, the issuing of the EAW by judicial authority. The paper explains how the CJEU constructed different FDEAW provisions and whether and to what extent national courts used the preliminary ruling procedure regarding criminal law measures *vis-à-vis* protection of fundamental rights.

Keywords: European Arrest Warrant, preliminary ruling, Court of Justice, case studies

КОНЦЕПТОТ НА „НАЦИОНАЛНИОТ НАЛОГ ЗА АПСЕЊЕ“ И „СУДСКИ ОРГАН“ ПРИ ИЗВРШУВАЊЕТО НА ЕВРОПСКИОТ НАЛОГ ЗА АПСЕЊЕ

Ивица Јосифовиќ

Правен факултет – Универзитет Гоце Делчев – Штип, ivica.josifovic@ugd.edu.mk

Игор Камбовски

Правен факултет – Универзитет Гоце Делчев – Штип, igor.kambovski@ugd.edu.mk

Апстракт. Во изминативе години, значително се зголеми бројот на упатувања за претходно одлучување во однос на кривичните мерки на ЕУ. Тоа не е заизненадување и може да се објасни со фактот дека надлежностите на Судот на правдата на Европската унија (СПЕУ) од ноември 2014 година да одлучува по упатувања за претходно одлучување во однос на кривичното право на ЕУ не е повеќе предмет на претходно прифаќање од страна на државите-членки. Повеќето од упатувањата доставени до СПЕУ од страна на националните судови се однесуваат на Рамковната одлука за Европскиот налог за апсење (РОЕНА) која го замени класичниот систем на екстрадиција со поедноставена процедура насочена кон забрзување на

предавањето на обвинетото или осудено лице од една во друга држава, според принципот на заемно признавање. Уште од усвојувањето, РОЕНА е контроверзна, како што извршувањето на Европскиот налог за апсење (ЕНА), може да биде во судир со основните човекови права. Се претпоставува дека националните власти на државите-членки на Европската унија (ЕУ) се усогласуваат со правото на правично судење и другите основни права. Сепак, институциите на ЕУ беа целосно свесни кога се создавал системот на ЕНА и го игнорираа прашањето за заштита на основните права. РОЕНА содржи одредби за заштита на процедуралните права и правото на правично судење, истовремено потенцирајќи дека нема да има ефект на модификување на обврската за почитување на основните права. Сепак, институциите на ЕУ одлучија дека не сите прекршувања на основните права може да оправдаат неизвршување на ЕНА. Исто така, системот на ЕНА предизвика дебати околу недостатокот од доволна заштита на човековите права. Судот на правдата на ЕУ (СПЕУ) не е особено чувствителен околу критиките и бил повеќе загрижен за ефективноста на системот на ЕНА во целина, додека институциите на ЕУ беа целосно свесни при создавањето на системот на ЕНА и го игнорираа прашањето за основните права. РОЕНА содржи одредби за заштита на процедуралните права, но институциите на ЕУ одлучија дека не сите прекршувања на основните права може да бидат основ за неизвршување на ЕНА. Повредата на општата обврска за почитување на (другите) основни права не била признаена како посебен основ за неизвршување. Во Унија со своја сопствена Повелба за основните права (ПОП) и очекувања дека нејзините институции и државите-членки ќе ги почитуваат правата наведени во неа, ова е проблематично. Како што заштитата на основните права е меѓу клучните задачи, треба да се очекува дека СПЕУ внимателно ќе испитува дали РОЕНА, како и националните одлуки за издавање и извршување на ЕНА, се совпаѓаат со основните права. Како и да е, во првите години од РОЕНА, СПЕУ не покажа волја и бил особено внимателен да не се поткопа ефективност на системот на ЕНА. Трудот претставува лични погледи и ставови во однос на ЕНА преку неколку студии на случаи кои покажуваат нагорен тренд. Трудот го објаснува концептот на ЕНА преку националниот налог за апсење, како и потребата, а за целите од заштита на основните права, од издавање на ЕНА од страна на судски орган. Трудот објаснува како СПЕУ ги конструирал различните одредби на РОЕНА и дали и до кој опсег националните судови ја користат постапката по претходно одлучување во однос на мерките од кривичното право *vis-à-vis* заштитата на основните права.

Клучни зборови: Европски налог за апсење, претходно одлучување, Суд на правда, студии на случаи

1. ВОВЕД

Европскиот налог за апсење (ЕНА) е мерка на кривичното право на ЕУ, применливо меѓу судските органи на државите-членки на ЕУ, согласно принципот на заемно признавање, каде постапката за екстрадиција е заменета со поедноставена и забрзана процедура.⁸¹ Држава-членка која издава налог за апсење (потерница) може да бара истото да биде сторено во било која друга држава-членка на ЕУ. Рамковната одлука за Европскиот налог за апсење (РОЕНА) предвидува каталог од 32 кривични дела во која заедната доверба е на повисоко ниво, што значи дека екстрадицијата (или користејќи ја правилната терминологија – предавање) може да биде одбиена само поради ограничени основи. Основата за системот на РОЕНА е едноставен: ЕНА издаден од една држава-членка мора да се изврши во друга држава-членка, освен доколку РОЕНА бара или дозволува неизвршување. За други кривични дела кои не се предвидени во каталогот, се применуваат националните одредби на кривичното право. Уште поважно, предавањето е судска постапка, за разлика од екстрадицијата која е политичка одлука најчесто направена од Министерот за правда, наместо од судија. Предуслов за таквата соработка е заедната доверба и претпоставката дека се применуваат исти правни критериуми преку обезбедувањето на основните права, особено правото на правично судење.

Налогот се однесува на дела за кои е пропишана казна затвор над една година или осуди на казна затвор над четири месеци или наредба за притвор над четири месеци. Одлуката на судот со која се наредува лишување од слобода и враќање на лицето заради водење на казнена постапка, извршување на казна затвор или ставање во притвор се извршува без одлагање од судот на државата во која лицето се наоѓа најдоцна во рок од 90 дена. Но, мошне битно е дека со прифаќањето на овој инструмент доаѓа до отстапување и на еден друг владачки принцип на екстрадиционото право – забраната на израчување на домашните државјани. Основно, ЕНА ги обврзува државите-членки да ги предадат своите државјани и да ја укинат двојната

⁸¹ Council of the EU. (2002). Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States, OJ L 190/1; Council of the EU. (2009). Council Framework Decision 2009/299/JHA of 26 February 2009 amending Framework Decisions 2002/584/JHA, 2005/214/JHA, 2006/783/JHA, 2008/909/JHA and 2008/947/JHA, thereby enhancing the procedural rights of persons and fostering the application of the principle of mutual recognition to decisions rendered in the absence of the person concerned at the trial, OJ L 81/24.

инкриминација за листа на 32 тешки кривични дела. Предавањето на лицето може да биде одбиено само под следниве услови: ако тоа е осудено за истото дело, како и во случај на амнестија, застареност или малолетство. Државата од која е побарано да го предаде осуденото лице, може наместо да го предаде, самата да ја изврши пресудата изречена во државата барател.

Според правилото на двоен криминалитет, кривичните дела на основ на кои се издава ЕНА мораат да бидат предвидени како такви и во државата-издавач и во државата-извршител. Понатаму, ако се поднесат повеќе обвиненија против индивидуа, а двојниот криминалитет е утврден само за одредени кривични дела, тогаш натамошното гонење може да продолжи само за утврдените кривични дела. Ова е таканареченото „специјално правило“, според кое лицето за екстрадиција е предмет на гонење само за оние кривични дела за кои тоа е предадено. Следствено, правото на двоен криминалитет може да ја ограничи или одбие екстрадиција.

Двојниот криминалитет е основен принцип на екстрадиционото право и обезбедува дека државите-членки не се присилени да го забрзаат гонењето за кривично дело кое тие не го сметаат за кривично. Инспирирано од заемната доверба меѓу државите-членки, ЕНА е насочена кон укинување на двојниот криминалитет, но тоа е само делумно направено. Каталогот од 32 кривични дела експлицитно нагласува дека двојниот криминалитет повеќе не е потребен. Сепак, ако држава-членка има желба, кривичните дела кои не се на листата на каталогот може да останат да бидат предмет на двоен криминалитет. Ова е под знак прашање во поглед на доверба, бидејќи очигледно не ги надминува 32 кривични дела наведени во каталогот.

2. НАЦИОНАЛНИОТ НАЛОГ ЗА АПСЕЊЕ *VIS-À-VIS* ЕВРОПСКИОТ НАЛОГ ЗА АПСЕЊЕ (*BOB-DOGI CASE*)

Текстот на РОЕНА остава бројни неодговорени прашања. Овие се однесуваат пред се на самиот поим на ЕНА. Како и Националниот налог за апсење (ННА), ЕНА е одлука на надлежен суд или судско тело или на наредба за апсење на лице за целите за спроведување на кривично гонење или извршување на затворска казна или наредба за притвор. Како и да е, во случајот *Bob-Dogi*, СПЕУ стави јасно до знаење дека за целите на РОЕНА клучно е да се прави разлика меѓу националниот налог за апсење и ЕНА.⁸²

Во својата пресуда во случајот *Bob-Dogi*, донесена на 1 јуни 2016 година, СПЕУ имал можност да одлучува по членот 8, став 1, точка в од РОЕНА и особено за последиците од отсуство на ННА издаден пред и одвоено од ЕНА во случај на барање за предавање на лице засновано на ЕНА. Во конкретниот случај, романскиот орган на извршување добил барање за предавање од унгарски орган засновано само на ЕНА кој не се засновал на претходен, одвоен ННА. Случајот се однесува на издаден ЕНА од страна на унгарските власти кои бараат приведување и лишување од слобода на Романски државјанин, *Bob-Dogi*, кој е обвинет за предизвикување сообраќајна незгода во Унгарија со тешки телесни повреди на возач на мотор. Романскиот суд, кој е извршител, утврдил дека ЕНА, исто така, се проширил и на територијата на Унгарија и претпоставил дека ЕНА исто така претставува и ННА. Оваа претпоставка се покажа како точна. Унгарското право предвидува „поедноставена процедура“ во случаи каде бараното лице е веќе надвор од територијата на Унгарија кога се издава ЕНА. Во таков случај, не е издаден одвоен ННА.

Истовремено, ЕНА образува и ННА. Романскиот суд се двоумел дали е ова компатибилно членот 8, став 1 од РОЕНА, кој стипулира дека ЕНА, меѓу другото, мора да содржи „доказ за постоење на извршна пресуда, налог за апсење или друга извршна судска одлука со ист ефект“. Засегнатиот суд одлучи да го праша СПЕУ во постапка по претходно одлучување дали РОЕНА бара претходен и посебен налог за апсење и доколку е тоа случај, дали отсуството на таков налог за апсење подразбира основ за неизвршување на ЕНА.

СПЕУ потврди дека РОЕНА бара од ЕНА да содржи доказ за ННА или споредлива одлука. СПЕУ ова го интерпретираше за да имплицира дека ЕНА мора да се заснова на национална судска одлука која ја има формата на одлука за издавање на ННА или слична одлука. Осврнувајќи се на овие цели, СПЕУ објасни дека РОЕНА наметнува двојно ниво на заштита за процедурални и основните права на бараното лице. Првото се однесува на судската заштита која се обезбедува на ниво на кој е издаден ННА; второто ниво се однесува на одлуката за издавање на ЕНА. Тоа двојно ниво на судска заштита недостасувало, во принцип, според поедноставената процедура која постоела во Унгарија како што е усвоена само една одлука, а не две како што е наведено во одредбите на РОЕНА.

Според Судот, онаму каде што издаден ЕНА за целите за спроведување на кривична постапка не содржи упатување за постоење на ННА, судскиот орган на извршување не може да му даде ефект ако, по барањето од органот на издавање да ги достави сите дополнителни информации како прашање на итност, тој орган потврди дека налогот за апсење всушност е издаден во отсуство на било каков ННА. Судот појасни дека

⁸² Court of Justice. (2016). Case C-241/15 Niculaie Aurel Bob-Dogi v Curtea de Apel Cluj, ECLI:EU:C:2016:385.

почитувањето на барањето да постои ННА различен од ЕНА е од посебна важност бидејќи тоа значи дека, онаму каде што е издаден ЕНА со цел да се спроведе кривично гонење, засегнатото лице веќе треба да има корист, во првото ниво на постапката, од процедуралните заштитни мерки и основните права, чија заштита е задача на органот на издавање да ја обезбеди во согласност со применливото национално право. Судот потенцирал дека системот на ЕНА обезбедува двојно ниво на заштита за правата кои мора да ги ужива бараното лице, бидејќи покрај судската заштита обезбедена при донесување на националната судска одлука, е заштитата која мора да постои при издавање на ЕНА. Таа судска заштита недостасува, во принцип, кога на издавањето на ЕНА не му претходи одлука донесена од национален судски орган.

Што претставувало ова за Романскиот суд? Дали требал, или дали му било дозволено, да го одбие извршувањето на ЕНА? СПЕУ утврди дека отсуството на некаква индикација во ЕНА за постоење на ННА не е еден од основите за неизвршување кои се наведени во РОЕНА. Како и да е, СПЕУ потенцирал, РОЕНА се заснова на премисата дека ЕНА спомнува национален налог за апсење или споредлива одлука. Неуспехот тоа да се направи имплицира дека ЕНА е невалиден, што, за возврат, значи дека државата извршител мора да го одбие извршувањето на ЕНА.

Во *Bob-Dogi*, СПЕУ не се повика директно на Повелбата за основните права на ЕУ (ПОП), но јасно е дека извлечените заклучоци се од крајно значење за заштита на правата на засегнатите лица. Структурата на системот на РОЕНА е таков што прво мора да се донесе одлука дали поединец може или ќе биде лишен од слобода. Таа фундаментална одлука мора да се донесе од суд на основ на правилата на националното кривично право и во согласност со правото на правично судење и другите основни права кои се гарантирани од домашното право и Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП). Ако овие услови се задоволени, правило е националните полициски служби или други овластени кривични органи да го уапсат засегнатиот поединец. Само во случаи каде обвинетото или осудено лице е (се очекува да биде) присутно на територијата на друга држава-членка доаѓа до вклучување на ЕНА. РОЕНА не бара од судскиот орган кој е надлежен да издава ЕНА да преиспита дали бараното лице всушност може да биде затворено. Таквиот судски орган е овластен едноставно да ја заснова својата одлука на ННА.

Според тоа, ЕНА е далеку помалку фундаментално отколку што е ННА. Во суштина, ЕНА не е повеќе од правно средство за државата-членка издавач да има уапсено лице од органите на друга држава-членка, наместо од своите органи. Ако ЕНА може, исто така, да претставува и ННА, нема гаранција дека судот прво ќе утврди дека бараното лице всушност може да биде лишено од слобода во согласност со националното право или правото на ЕКЧП. Понатаму, во отсуство на докази за постоење на ННА, може да биде невозможно за судските органи во државата-членка извршител да заклучат дека, како што се повикува СПЕУ, првото ниво на судска заштита всушност да била понудена. Оттука, логично е дека органите на извршување не се овластени да го извршат ЕНА.

Случајот *Bob-Dogi* не разјаснува што всушност наметнува второто ниво на заштита. Текстот на РОЕНА дозволува судските органи на издавање да ја засноваат својата одлука на ННА без да има потреба да се испитува дали апсењето е правилно според националното право. Едноставно може само да даде упатување кон тоа. Дали второто ниво на заштита можеби треба да се интерпретира да значи дека издадениот ЕНА мора да го преиспита ННА и да ја преиспита неговата компатибилност со националното право? Или дали второто ниво содржи обврска за проверка дали апсењето во друга држава-членка е компатибилно со нормите на ЕУ за основните права? Ако е така, што имплицира оваа обврска? Правното разјаснување би било добредојдено.

3. КОНЦЕПТОТ НА СУДСКИ ОРГАН И СУДСКА ОДЛУКА (*POLTORAK, KOVALKOVAS AND OZSCELIK CASE*)

РОЕНА бара ЕНА да се издаде од судски орган.⁸³ Истото важи и за извршувањето на ЕНА и националниот налог за апсење на кој мора да се заснова. РОЕНА предвидува „судски“ систем во кој клучните одлуки се носат од судските органи и улогата на владините или извршни органи, таканаречени „централни власти“ е ограничена на нудење на административна и практична помош за судските органи. Причината за ова е двојна. Прво, како што покажуваат искуствата со класичните правила на екстрадиција, доверувањето на клучни одлуки за предавање до политички тела често подразбира одложување.⁸⁴ Второ, судското одлучување предвидува поголема гаранција дека ќе се почитуваат процедуралните и основните права.

⁸³ Council of the EU. (2002). Council Framework Decision 2002/584/JHA ... ibid, член 1, став 1 од РОЕНА.

⁸⁴ European Commission. (2001). Proposal for a Council Framework Decision on the European Arrest Warrant and the surrender procedures between the Member States, COM(2001) 522 final.

Оттука, важно е да се утврди што всушност претставува „судски орган“. РОЕНА бара државите-членки да утврдат кој судски орган ќе биде надлежен да издаде или изврши ЕНА, но не го дефинира самиот поим на „судски орган“. Во пракса, ова водело кон разлики меѓу државите-членки, со некои од нив кои имаат утврдено органи кои повеќе изгледаат на политички, наместо на судски.

Во случаите *Poltorak*,⁸⁵ *Kovalkovas*⁸⁶ и *Ozcelik*⁸⁷, Судот на Амстердам, кој е компетентен за извршување на ЕНА според Холандското право, одлучи да го праша СПЕУ за правно објаснување за точното значење што претставува „судски орган“. Овие случаи се однесуваат на постапката за претходно одлучување поднесено од Окружниот суд на Амстердам кој добил три ЕНА. Поконкретно, во случајот *Poltorak*, ЕНА е издаден од Шведскиот полициски одбор. Во случајот *Kovalkovas* ЕНА е издаден од Министерството за правда на Литванија. Крајно, во случајот *Ozcelik* ЕНА е издаден од Унгарските полициски служби, но подоцна потврден од јавниот обвинител. Окружниот суд на Амстердам го прашал СПЕУ да појасни дали полициските органи од случајот *Poltorak* и извршен орган од случајот *Kovalkovas*, може да се сметаат како органи покриени под терминот „судски орган“ во рамки на членот 6, став 1 од РОЕНА. Упатувачкиот суд, исто така, го праша СПЕУ дали потврдата од јавниот обвинител за целите за издавање на ЕНА, претходно издаден од полициските органи, може да се смета дека е опфатено со терминот на „судска одлука“ според членот 8, став 1 од РОЕНА.

Во случаите на *Poltorak* и *Kovalkovas*, СПЕУ држел до тоа дека „судски орган“ е автономен концепт на правото на ЕУ и „не е ограничен само на назначување на судии или судови на државите-членки, туку може да се прошири на органи кои учествуваат во спроведувањето на правдата во правниот поредок“. Ова вклучува кривични судови и судии на држава-членка, но не и полициските служби и извршните органи како што се министрите. СПЕУ објасни дека поимот „судски“ мора да се разликува од извршната власт, во согласност со принципот на поделба на власта. Оттука, судските органи се традиционално образложени како органи кои делат правда, за разлика од административните или полициски органи, кои потпаѓаат под мандатот на извршната власт. Прашањето за издавање на ЕНА од „централните органи“ како полициските служби или министерствата не го обезбедува судскиот орган на извршување со сигурност дека одлуките поврзани со ЕНА „ги опфаќаат сите судски гаранции“ и оттаму не може да обезбеди „високо ниво на доверба“ меѓу државите-членки што го бара заемното признавање. По наоѓањето дека поимот „судски орган“ е автономен концепт на ЕУ, СПЕУ продолжи со пошироко конструирање на поимот со опфаќање на национални органи кои спроведуваат кривична правда, но не и полициските служби. Како резултат на ваквото размислување, СПЕУ заклучи дека, во случајот *Ozcelik*, за разлика од полициските органи и министерствата, потврдувањето од страна на јавниот обвинител за издаден ЕНА, за целите за спроведување на кривична постапка, од националниот полициски орган е легален акт кој јавниот обвинител го верификува и потврдува издавањето на ЕНА и со тоа претставува „судска одлука“ во рамки на членот 8, став 1, точка в од РОЕНА. Од друга страна, СПЕУ го зазеде ставот дека орган на извршната власт, како Министерството за правда, не може да биде покриен со поимот „судски орган“.

Заклучоците на СПЕУ се логични. Здравниот разум едноставно диктира дека полициските органи и министерствата не може да се сметаат за судски тела. Би било чудно и навистина непожелно доколку судовите на државите-членки извршители на ЕНА се обврзани „да дејствуваат по наредби на странски полициски службеници или политичари“. За целиот систем да биде легитимен, мора да постојат гаранции дека ЕНА се издадени со почитување на правото на правично судење и другите основни права. Таквата гаранција не може да се даде на полициските служби или на други политички контролирани тела. Во случајот *Ozcelik*, СПЕУ утврди дека јавниот обвинител може да се смета за судско тело за целите на РОЕНА. Сепак, прецизните овластувања и задачи на јавните обвинители во другите држави-членки може да се разликуваат и не сите канцеларии може да обезбедат гаранции на процедуралните и основните права кои се потребни со цел да се задоволи СПЕУ. Оттука, во одредувањето дали јавните обвинители можат да бидат означени како „судско тело“ кое е овластено за издавање на ЕНА, потребна е анализа од случај до случај.

4. ЗАКЛУЧОК

Од неговото усвојување, ЕНА системот предизвика дебата поради наводниот недостаток на доволна заштита на човековите права. Првично, СПЕУ не изгледал особено чувствителен кон добиените критики и како и политичките институции, игледал како да се грижи повеќе за ефикасноста на ЕНА системот во целина. Како и да е, случаите откриваат нагорен тренд. СПЕУ сега дава поголема тежина на човековите права, кои

⁸⁵ Court of Justice. (2016). Case C-452/16 Openbaar Ministerie v. Krzysztof Marek Poltorak, ECLI:EU:C:2016:858.

⁸⁶ Court of Justice. (2016). Case C-477/16 Openbaar Ministerie v. Ruslanas Kovalkovas, ECLI:EU:C:2016:861.

⁸⁷ Court of Justice. (2016). Case C-453/16 Openbaar Ministerie v. Halil Ibrahim Ozcelik, ECLI:EU:C:2016:860.

се видливи на различни начини низ судската пракса. Прво, иако СПЕУ не ги спомнува експлицитно, основните права може да го проникнат своето размислување или толкување на одредбите на РОЕНА. Основните права продуцираат таков „ефект во сенка“ како во овие објаснети случаи во кои СПЕУ интерпретирал концепти како „ЕНА“ (*Bob-Dogi*), и „судски орган“ (*Poltorak, Kovalkovas, Ozcelik*). Второ, СПЕУ ги користи основните права како алатка за интерпретирање на РОЕНА. Ова е точно за случаи кои се однесуваат на ситуации во кои РОЕНА им овозможува на националните власти да го лишат лицето за кое е издадено ЕНА да биде лишено од слобода или неизвршување на ЕНА на основ на непочитување на правото на правично судење. Трето, основните права може да служат како одвоен основ за можно суспендирање или неизвршување на ЕНА.

Некој може безбедно да претпостави дека СПЕУ ќе продолжи да ги користи правата од Повелбата кога се интерпретира РОЕНА, прикриено или откриено. Многу е помалку сигурно дека СПЕУ ќе им остави на извршните власти повеќе простор за неизвршување на ЕНА на основ на прекршување на основните права. Важна причина за ова е дека СПЕУ не е, и не се смета себеси, единствен (дури ниту главен) заштитник на таквите права. ЕУ легислативата, исто така, има улога. Прво, судската пракса открива дека, во поглед на СПЕУ, е во принцип на ЕУ законодавецот да одреди на кои основи или во кои ситуации извршувањето на ЕНА може да биде одбиено со помош на принципот на заемно признавање. Второ, ЕУ легислативата може да ги следи целите на симултано обезбедување на ефективност на ЕНА и заштита на основните права со усвојување на легислативни акти кои хармонизираат одредени аспекти на кривичното право или на постапката. Таквите мерки на хармонизација промовираат заемна доверба и со тоа ја намалуваат потребата за исклучоци кон заемното признавање на судските одлуки во рамките на РОЕНА. Во изминативе години, ЕУ усвои серија мерки на хармонизација кои промовираат заемна доверба, како што се правото на информирање, толкување и преведување во кривичната постапка,⁸⁸ пресумпција на невиност⁸⁹ и собирање докази.⁹⁰

Со тоа, иако основните права изгледа дека играат значително зголемена улога во судската пракса, ова не имплицира дека СПЕУ презема главна одговорност за заштитата на таквите права. Спротивно, остава на ЕУ законодавците да направат соодветен баланс меѓу обезбедувањето на ефективност на РОЕНА и заштитата на основните права. СПЕУму остава на законодавецот „слободна процена“ и веројатно ќе интервенира и преземе одговорност само во исклучителни ситуации.

ЛИТЕРАТУРА

- Council of the EU. (2002). Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States, OJ L 190/1;
- Council of the EU. (2009). Council Framework Decision 2009/299/JHA of 26 February 2009 amending Framework Decisions 2002/584/JHA, 2005/214/JHA, 2006/783/JHA, 2008/909/JHA and 2008/947/JHA, thereby enhancing the procedural rights of persons and fostering the application of the principle of mutual recognition to decisions rendered in the absence of the person concerned at the trial, OJ L 81/24.
- Court of Justice. (2016). Case C-241/15 *Niculaie Aurel Bob-Dogi v Curtea de Apel Cluj*, ECLI:EU:C:2016:385.
- Court of Justice. (2016). Case C-452/16 *Openbaar Ministerie v. Krzysztof Marek Poltorak*, ECLI:EU:C:2016:858.
- Court of Justice. (2016). Case C-453/16 *Openbaar Ministerie v. Halil Ibrahim Ozcelik*, ECLI:EU:C:2016:860.
- Court of Justice. (2016). Case C-477/16 *Openbaar Ministerie v. Ruslanas Kovalkovas*, ECLI:EU:C:2016:861.
- European Commission. (2001). Proposal for a Council Framework Decision on the European Arrest Warrant and the surrender procedures between the Member States, COM(2001) 522 final.
- European Parliament, Council of the European Union. (2016). Directive 2010/64/EU on the right to interpretation and translation in criminal proceedings, OJ L 280/1.
- European Parliament, Council of the European Union. (2012) Directive 2012/13/EU on the right to information in criminal proceedings, OJ L 142/1.
- European Parliament, Council of the European Union. (2016). Directive 2016/343/EU on the strengthening of certain aspects of the presumption of innocence and of the right to be present at the trial in criminal proceedings, OJ L 65/1.

⁸⁸ European Parliament, Council of the European Union. (2010). Directive 2010/64/EU on the right to interpretation and translation in criminal proceedings, OJ L 280/1; European Parliament, Council of the European Union. (2012). Directive 2012/13/EU on the right to information in criminal proceedings, OJ L 142/1.

⁸⁹ European Parliament, Council of the European Union. (2016). Directive 2016/343/EU on the strengthening of certain aspects of the presumption of innocence and of the right to be present at the trial in criminal proceedings, OJ L 65/1.

⁹⁰ European Parliament, Council of the European Union (2014). Directive 2014/41/EU regarding the European Investigation Order in Criminal Matters, OJ L 130/1.